

Lidé bez domova nepotřebují naše předsudky. Potřebují šanci

Datum 10.10.2026
Subjekt Charita ČR
Autor Jan Oulík
Region Česká republika
Kategorie Sociální služby

Desátý říjen, Mezinárodní den lidí bez domova, proto není jen dnem lidí, kteří dnes nemají kde bydlet. Je také připomínkou křehkosti jistot, jež většina z nás považuje za samozřejmé.

Lidé bez domova se stále setkávají s pohrdáním a představou, že si za svou situaci mohou sami. Ale někdy stačí opravdu jen málo. „Rozvedl jsem se a rozkmotřil se s rodinou, takhle jsem přišel o vlastní střechu nad hlavou,“ vzpomíná pan Josef z jižní Moravy na příčinu, kvůli které se před devíti lety ocitl na ulici.

Lidé bez domova se také stávají vděčným terčem jednoduchých politických hesel. Je totiž snazší slíbit, že lidi bez domova někam „uklidíme“, než odstraňovat příčiny, kvůli kterým se na ulici ocitají.

Charita volí jinou cestu: pomáhat konkrétnímu člověku a současně usilovat o řešení příčin bezdomovectví. V roce 2025 provozovala 30 nízkoprahových denních center, kde lidé mohou využít například hygienu, stravu nebo možnost odpočinku. Centra loni zaznamenala 251 712 návštěv. Charita zároveň provozovala 23 nocleháren a 21 azylových domů pro muže a ženy.

Jedním z klientů denních center je výše zmíněný Josef, pravidelný návštěvník Denního centra pro lidi bez domova v Brně. „S čím mi na Charitě pomohli? S bydlením, noclehem, vyřízením ‚papírů‘, ošacením a vlastně i levným stravováním,“ vypočítává. A před časem mu Charita významně pomohla i v komunikaci s exekutorem, který na Josefovy zoufalé telefonáty neodpovídal. Pomohl až doporučený dopis, sepsaný právě s podporou odbornice z Charity.

„Jak se tu ke mně chovají? Z mého pohledu úplně suprově. Zdvořile, pěkně. Vyhoví, v čem můžou. Jsem spokojený,“ hodnotí pan Josef personál brněnského denního centra. Denní centrum pro lidi bez domova zatím sídlí spolu s azylovým domem, noclehárnou, terénní službou sv. Františka a Charitní záchrannou sítí natěsnané v domě na Tábořské ulici. Po dokončení rekonstrukce objektu v Bratislavské ulici se všechny tyto složky přesunou na tuto adresu.

Advokační role Charity

Všechny tyto služby jsou důležité pro chvíli, kdy už člověk domov ztratil. Samy však nestačí. Cílem nemůže být pouze zajistit, aby měl člověk kde přečkat další noc. Potřebujeme podmínky, které mu umožní znovu získat stabilní bydlení, a zároveň zabrání tomu, aby o střechu nad hlavou přicházeli další lidé. Proto se Charita věnuje vedle přímé pomoci také advokační práci zaměřené na zlepšování bytové situace.

Možná nejdůležitější změna ale začíná ještě dřív: v tom, jak o lidech bez domova přemýšlíme a mluvíme. Nejsou společenským problémem, který je třeba odstranit z očí. **Jsou to lidé v těžké situaci, ze které má smysl hledat cestu ven.**

„Naučila jsem se, že za každým člověkem je nějaký specifický příběh. **Možná veřejnost neví, že převážná část lidí bez domova na ulici není dobrovolně. Že nemají jiné východisko a brali by i malou škaredou ubytovnu, za kterou by byli vděční a měli tam své místo přes den i v noci.** A mohli se v klidu vyspat a jít do práce,“ říká Jitka Čarná, vedoucí zmíněného Denního centra v Brně. Přála bych všem lidem bez domova, aby si každý mohl najít nájem, nebo alespoň svoji ubytovnu a mohl bydlet.“

Důležitější jsou pravidla než naměřená promile

Určitým trendem při práci s lidmi bez domova je odklon od striktní podmínky absolutní abstinence při poskytování sociální pomoci. Zatímco dříve řada azylových domů či ubytoven vyžadovala „nulovou hladinu alkoholu“ jako vstupní podmínku, stále více se prosazuje přístup založený na snižování škod (harm reduction).

Nehodnotí se primárně samotná konzumace alkoholu, ale to, zda je člověk schopen dodržovat pravidla zařízení a zda svým chováním neohrožuje ostatní. Tento přístup vychází z poznatku, že vyloučení lidí z pomoci kvůli tomu, že si „dali pivo“, často jejich situaci dále jen zhoršuje a dokonce může vést k úmrtí, třeba kvůli umrznutí.

Nejprve bydlení!

Podobnou logiku uplatňuje i model Housing First, který staví na přesvědčení, že stabilní bydlení má být výchozím bodem sociální práce, nikoliv odměnou za splnění podmínek, jako je abstinence nebo absolvování léčby. Výzkumy opakovaně ukazují, že tento přístup vede k vyšší stabilitě bydlení a nižšímu využívání krizových zdravotních služeb, aniž by zvyšoval problémové užívání návykových látek.

Přestože odborná veřejnost hodnotí přístup Housing First převážně pozitivně, jeho širší zavádění často naráží na politické a společenské obavy, že pomoc by měla být podmíněna „zásluhovostí“ nebo předchozí změnou životního stylu.

Co se děje?

V Olomouci pořádají v sobotu 10. října 12. ročník benefiční akce **Den lidí bez domova**. Znamé tváře tu nalévají polévky z vyhlášených restaurací a výtěžek poputuje do projektu Kup oběd, díky kterému mají nejchudší klienti charitních domovů zajištěnou kvalitní a pravidelnou stravu.

<https://www.charita.cz/jak-pomahame/setrime-s-charitou/clanky-tezke-zivotni-situace/lide-bez-domova-nepotrebuji-nase-predsudky-potrebuji-sanci>